Kansalaishavaintoja rannikkovesien tilasta – NiittyHOI-hankkeen kyselyn tuloksia

Pohjois-Pohjanmaan vesistökunnostuspäivät 14.11.2026

Marika Laurila, Katja Kangas, Oili Tarvainen & Kristina Svels, Luonnonvarakeskus

Luke

Niittyjen lumoa ja kestävää hoitoa (NiittyHOI) 2025-2027

Tavoitteena on parantaa perinnebiotooppien hoidon laatua ja jatkuvuutta sekä lisätä kestävästi niittyjen hoitoa ja edistää rantaluonnon tuntemusta

- Neljä työpakettia:
    1. Laidunnuksen vaikutukset rantamatalikoiden luontoon
    2. Rantalaluonto tutummaksi
    3. Hoidon vaikuttavuus ja kestävyys
    4. Hoidon toteuttajien tukeminen
- Toiminta-alue: Pohjois-Pohjanmaa
- Hankesivut: https://www.luke.fi/fi/projektit/niittyhoi

Luke LUONNONVARAKESKUS ProAgria Pohjois-Suomi MKN Pohjois-Suomi Euroopan unionin osarahoittama Elinvoimakeskus

TP 1 Laidunnuksen vaikutukset rantamatalikoiden luontoon

Tavoitteena on lisätä merenrantojen hoidon kestävyyttä tuottamalla puuttuvaa tietoa laidunnuksen vaikutuksista rantamatalikoiden luontoon, lisäämällä vuoropuhelua rantojen eri käyttäjäryhmien välillä sekä parantamalla rantojen eri käyttötapojen yhteensovittamista.

- Laidunnuksen vaikutukset kalastoon
- Laidunnuksen ja muiden tekijöiden vaikutukset vesistön ravinnetilaan
- Laidunnuksen vaikutukset rantamatalikoiden kasvillisuuteen
- Ymmärrystä ristiriitoihin

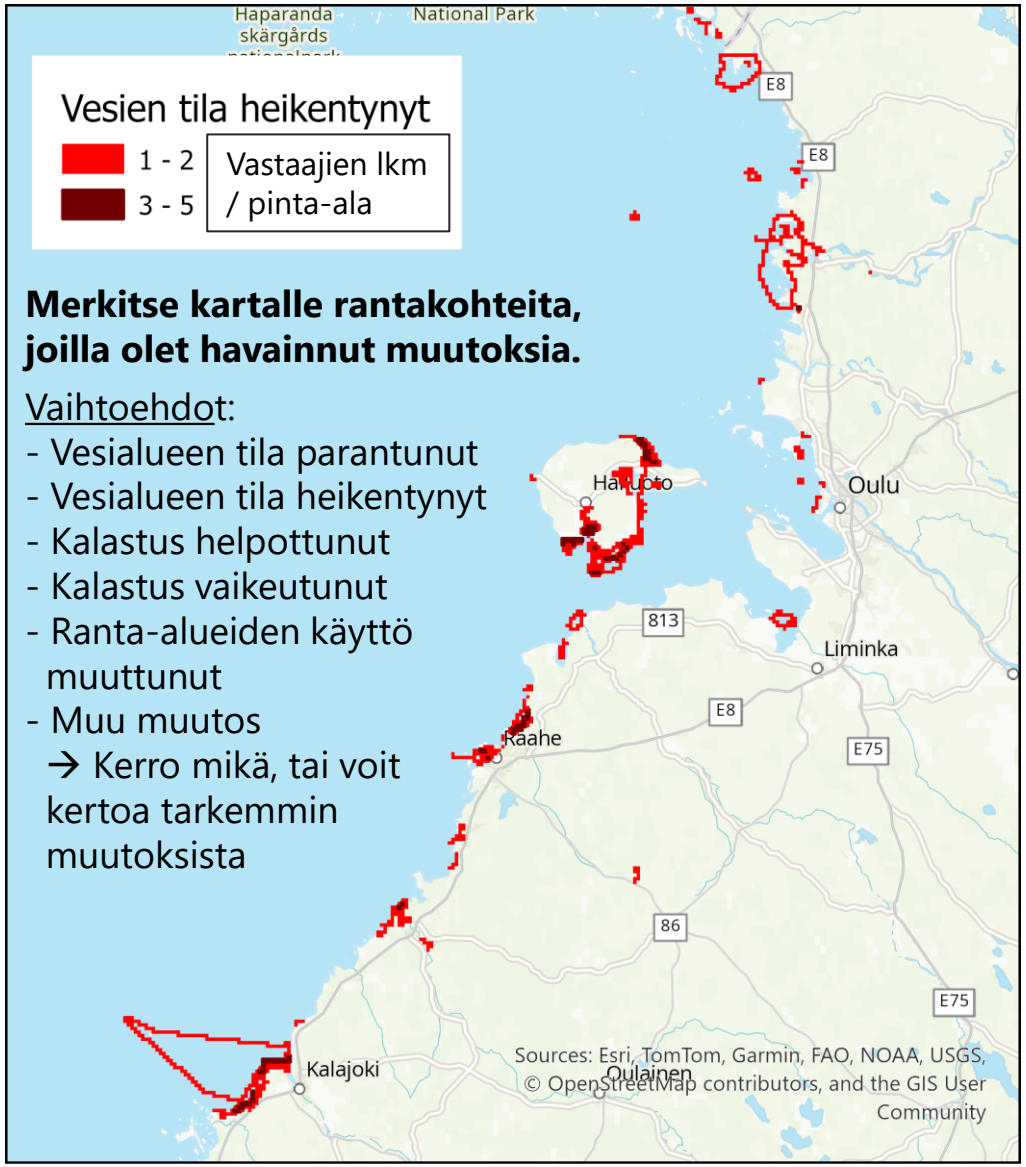
© Luke

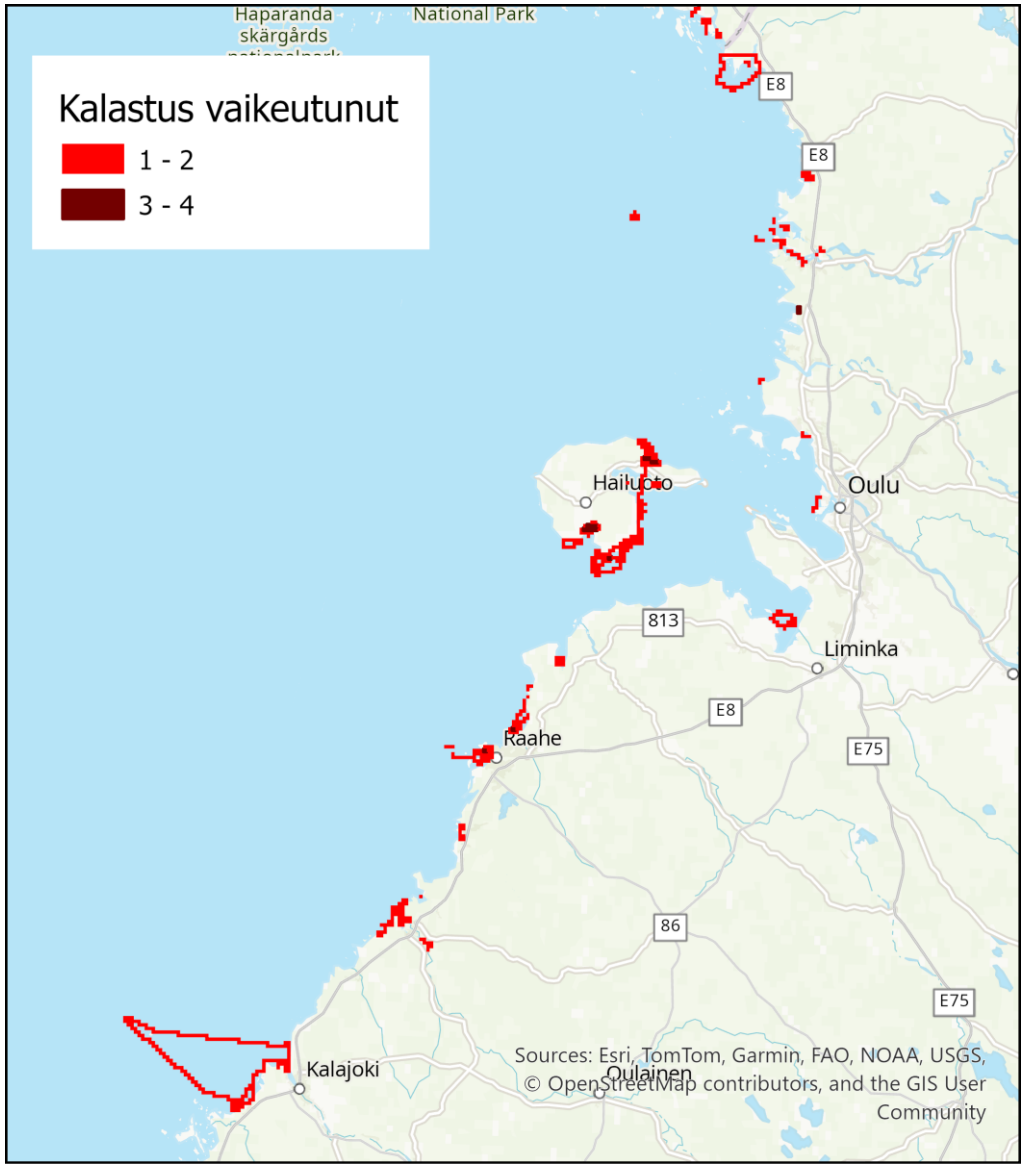
Rannikkoluonnon tilaa ja käyttöä koskeva kysely

- Kartoitettiin näkemyksiä merenrantojen ja lähivesien tilassa tapahtuneista muutoksista, sekä muutosten syistä ja vaikutuksista alueiden käyttömahdollisuuksiin
  - Yleinen osio + Kalastajille suunnattu osio
- Kysely auki 10.2.-30.4.2026 – vastauksia 535
  - Pohjois-Pohjanmaa 251 (47 %), Muut maakunnat 281 (53 %)
- Taustatieto -kysymyksistä osa pakollisia, asiakysymyksiin vastaaminen oli vapaaehtoista → vastausmäärissä vaihtelua
- Vastaajien päärooli:
  - mökkiläinen (24,7 %)
  - rannan virkistyskäyttäjä (24,1 %)
  - rannan asukas (13,8 %)
  - vapaa-ajan kalastaja (13,5 %)
  - vesi-/ranta-alueen omistaja (7,5 %)
  - ammattikalastaja (4,9 %)

Paikkatietotehtävässä eniten havaintoja vesien heikentyneestä tilasta ja kalastuksen vaikeutumisesta - merkintöjä yhteensä 436 (PoPo 192)

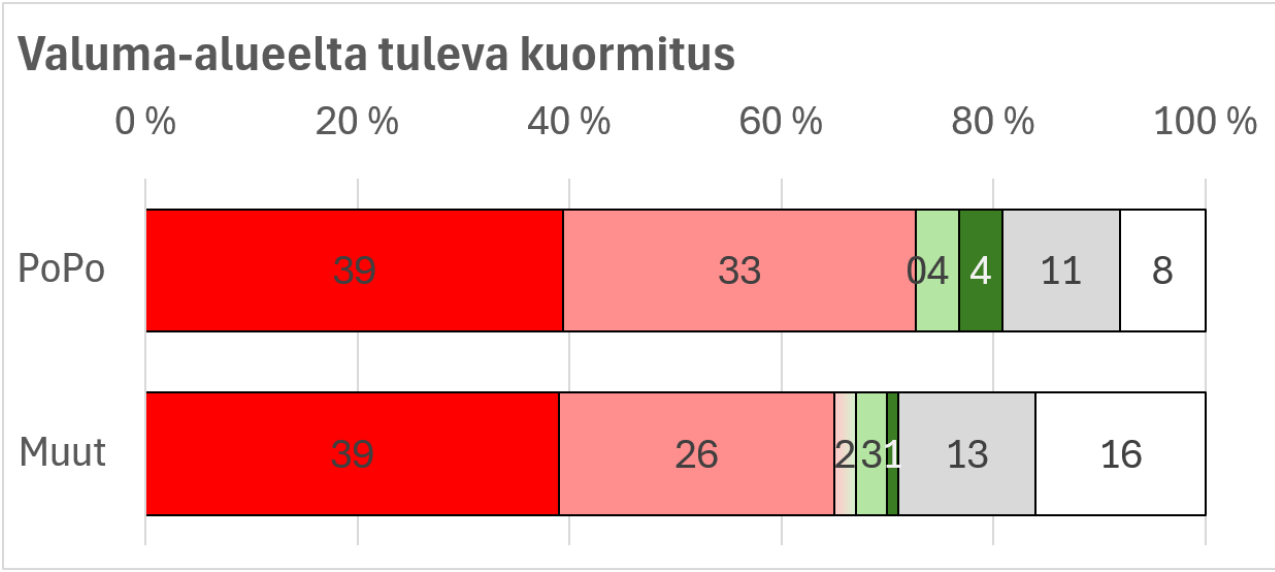

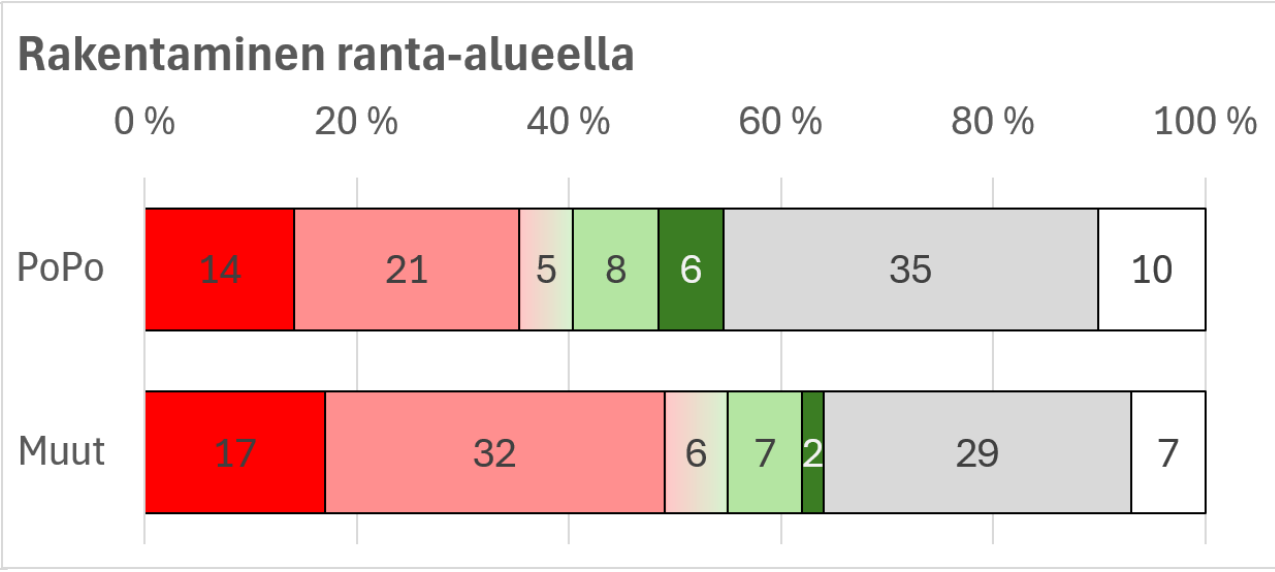

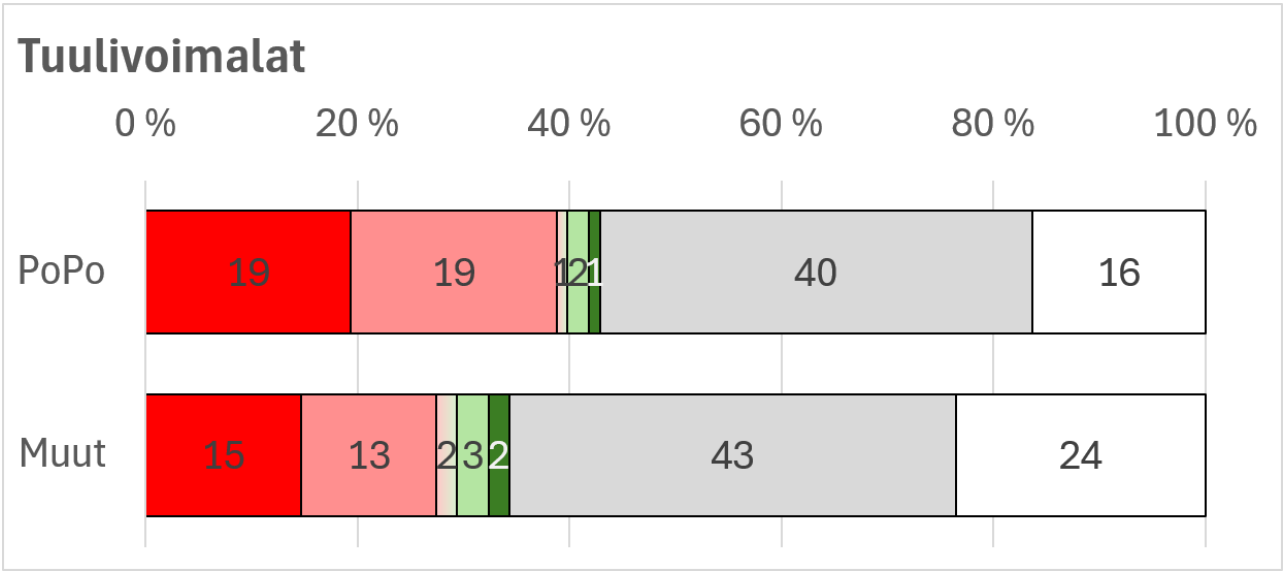

© Luke

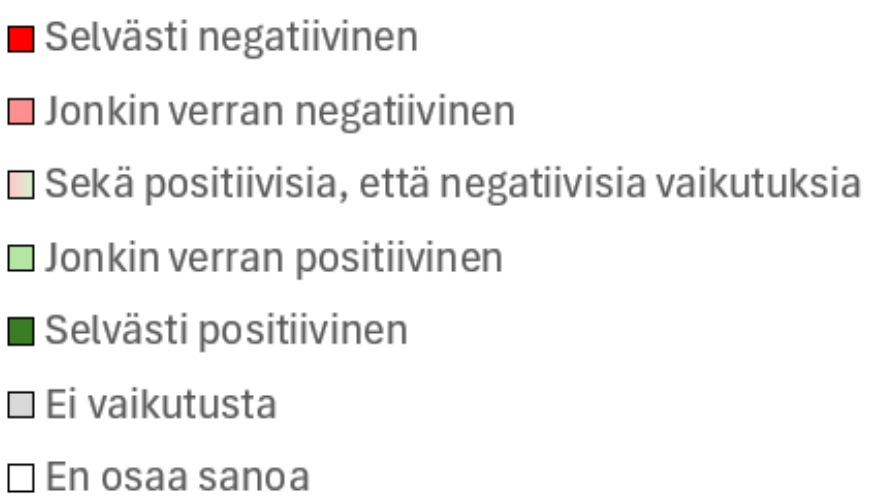
Miten arvioit seuraavien maankäyttömuotojen vaikutusta vesistön ja ranta-alueen tilaan niillä alueilla, joilla liikut – negatiivisimmiksi arvioidut

© Luke

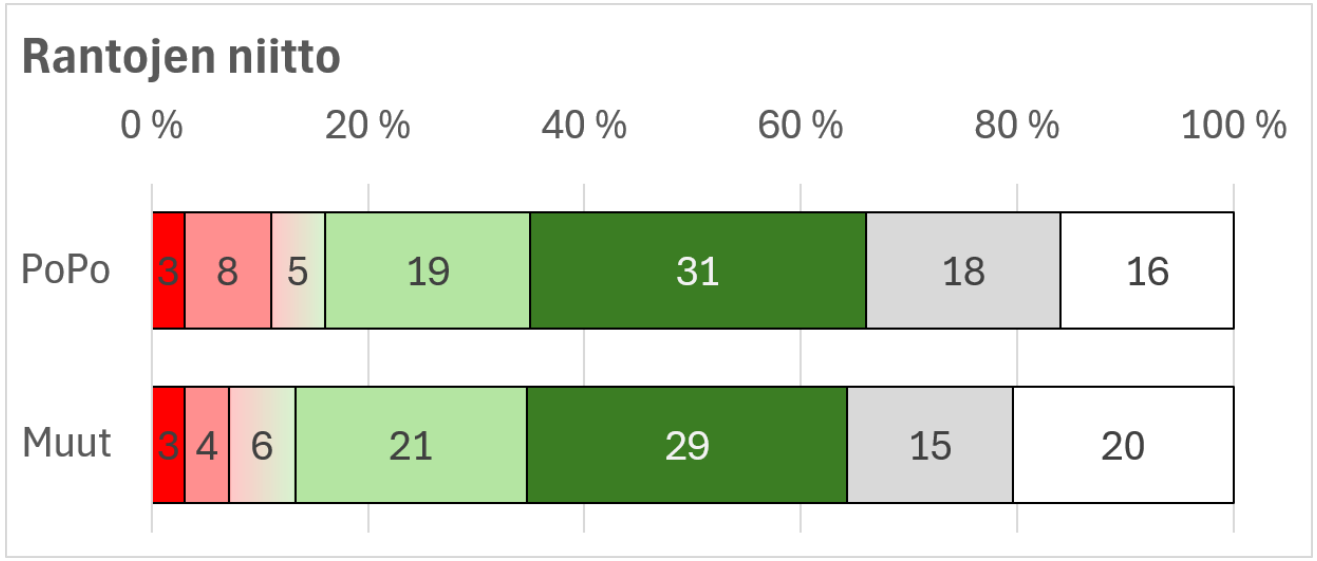

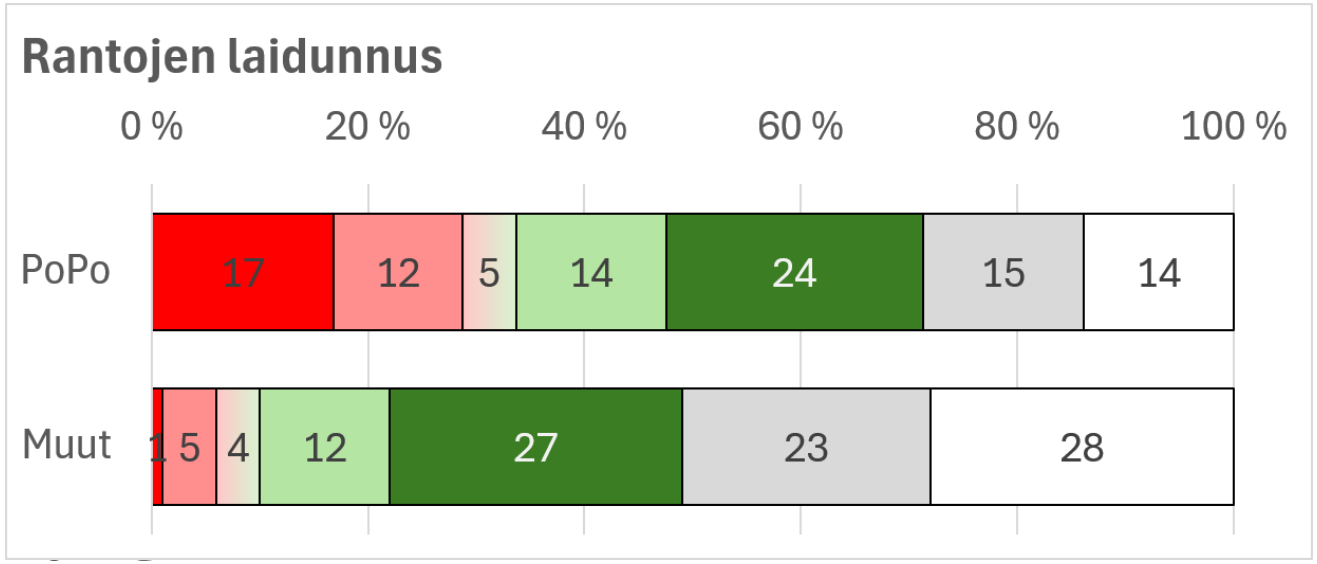

Miten arvioit seuraavien maankäyttömuotojen vaikutusta vesistön ja ranta-alueen tilaan niillä alueilla, joilla liikut? – positiivisimmiksi arvioidut

© Luke

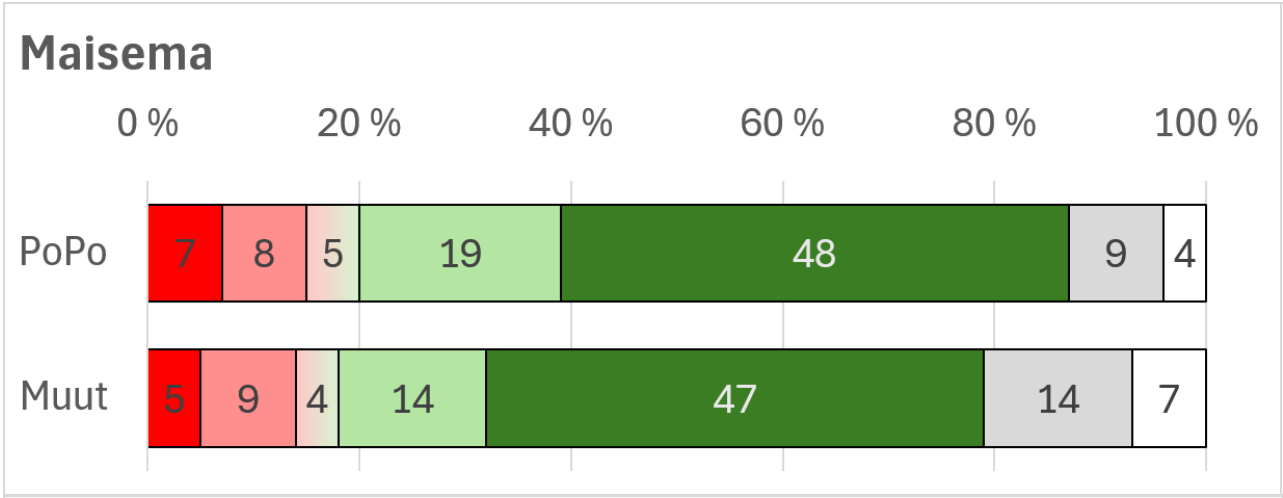

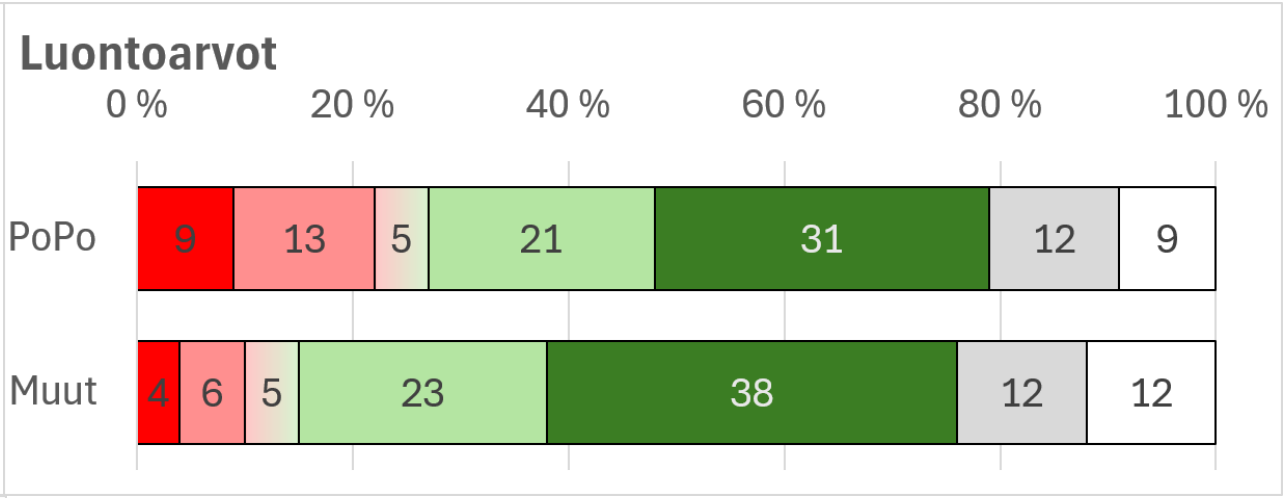

- Positiivisimmin vaikuttaviksi maankäyttö-muodoiksi arvioitiin niitto (50 %) ja laidunnus (38-39 %)
- Erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla myös negatiivisia havaintoja laiduntamisesta (29 %)

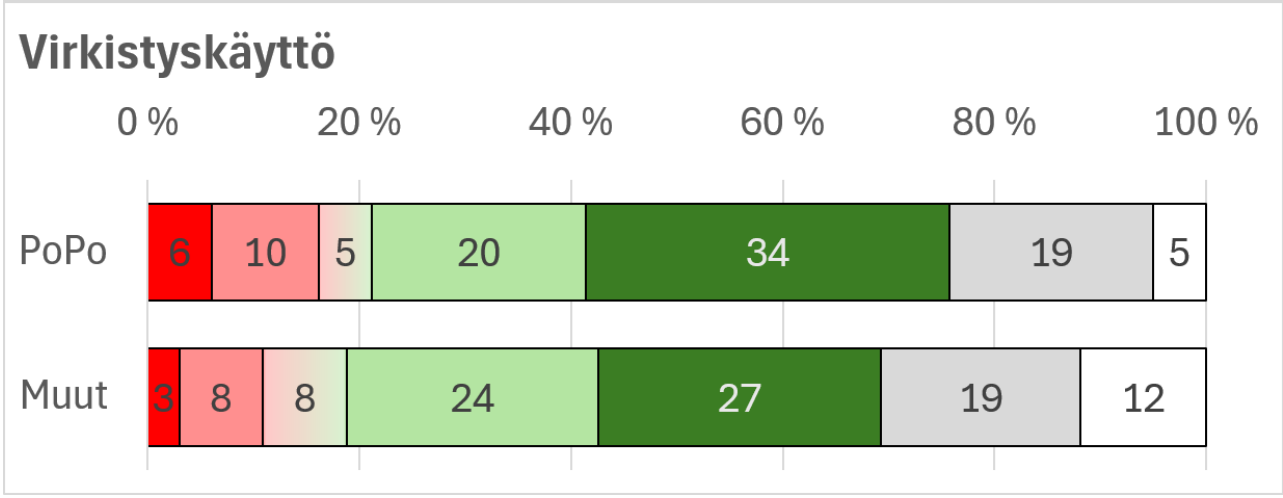
Selvästi negatiivinen
Jonkin verran negatiivinen
Sekä positiivisia, että negatiivisia vaikutuksia
Jonkin verran positiivinen
Selvästi positiivinen
Ei vaikutusta
En osaa sanoa

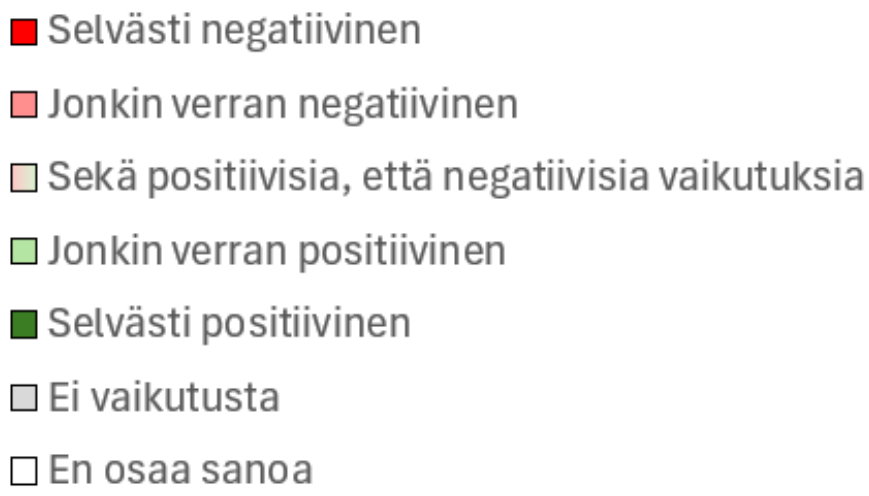
Miten arvioit rantojen laidunnuksen tai niiton vaikutusta seuraaviin asioihin niillä ranta-alueilla, joilla liikut? – positiivisimmat vaikutukset

© Luke

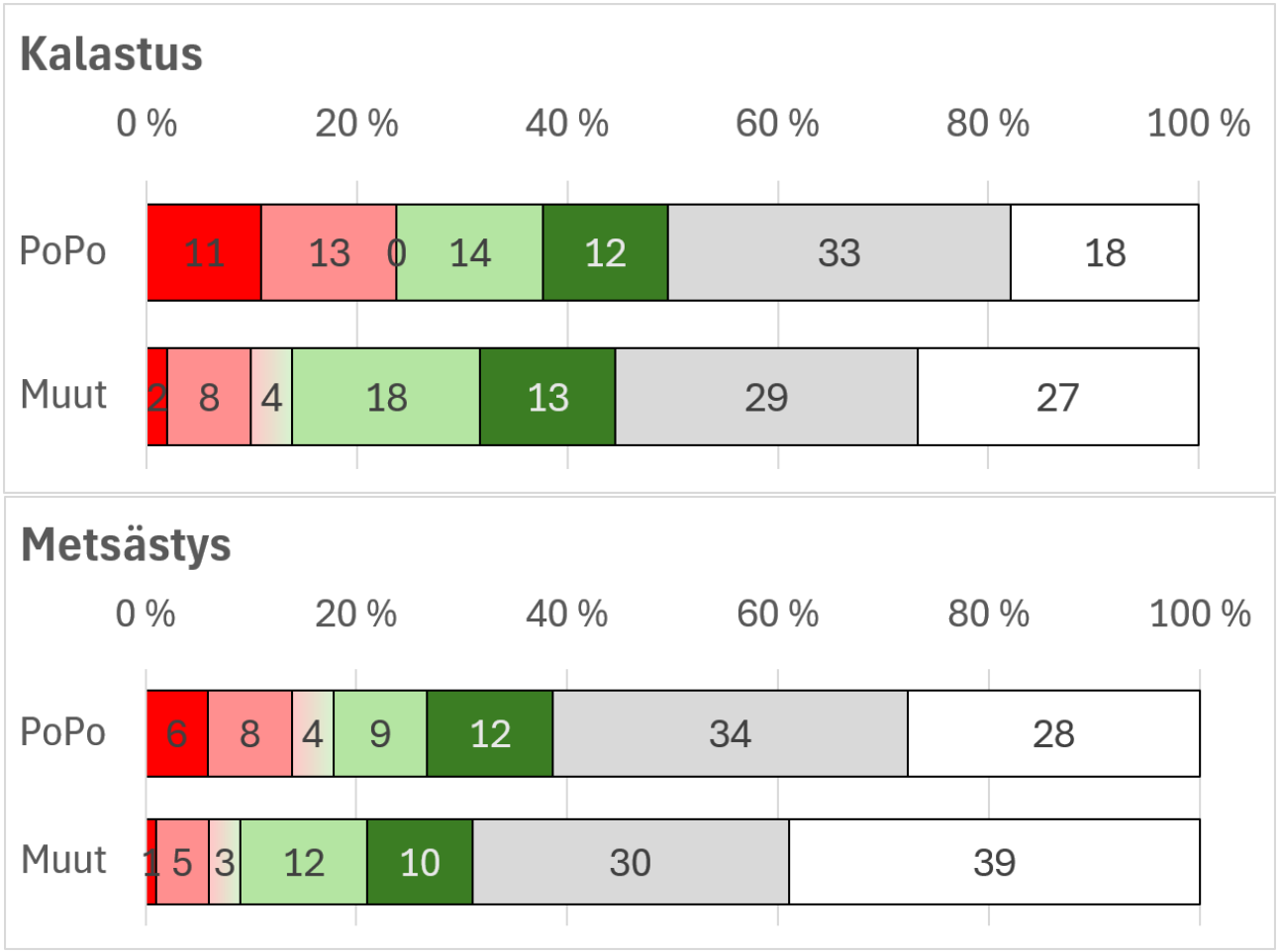

Luke

Miten arvioit rantojen laidunnuksen tai niiton vaikutusta seuraaviin asioihin niillä ranta-alueilla, joilla liikut?

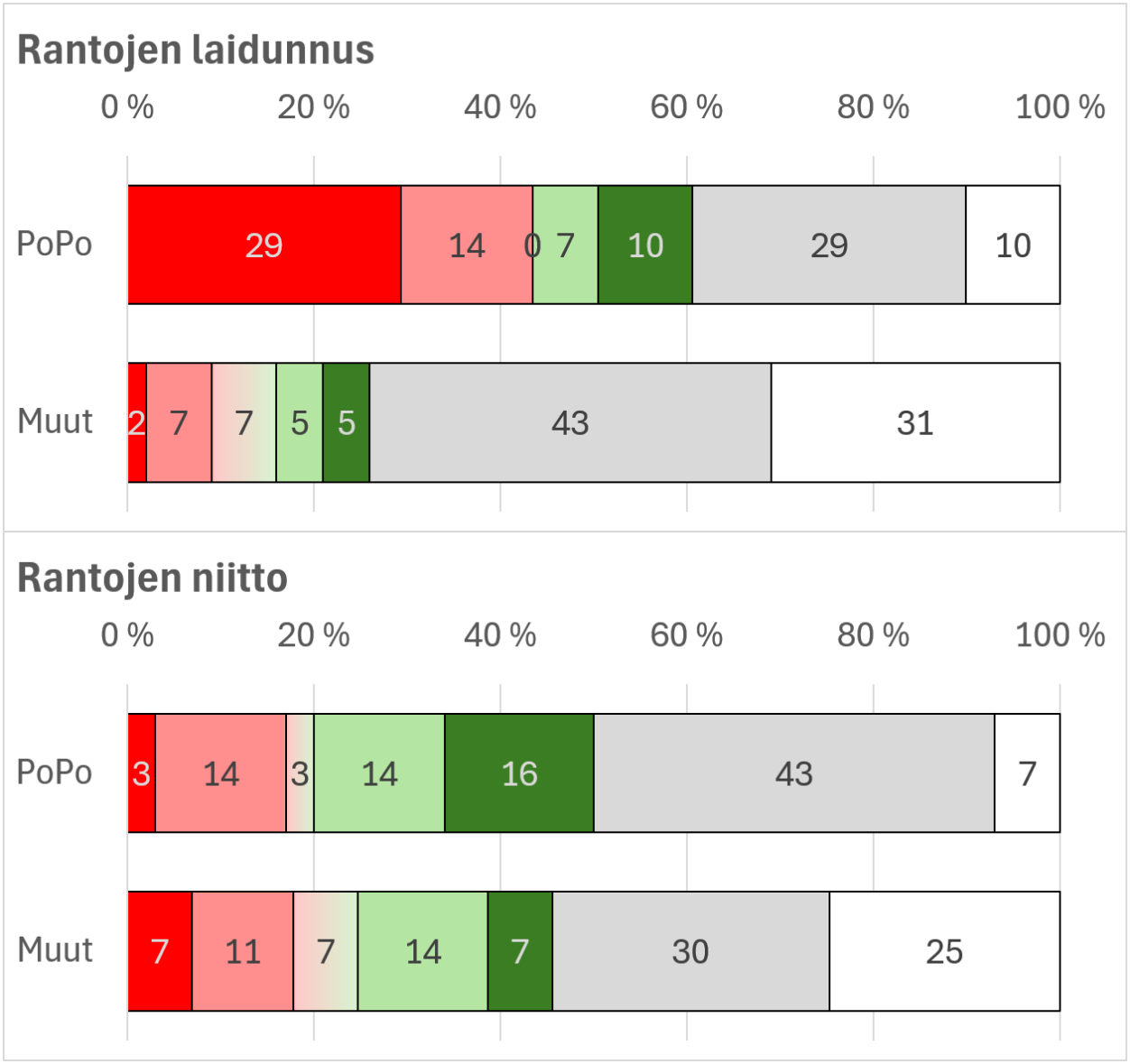
© Luke

Luke

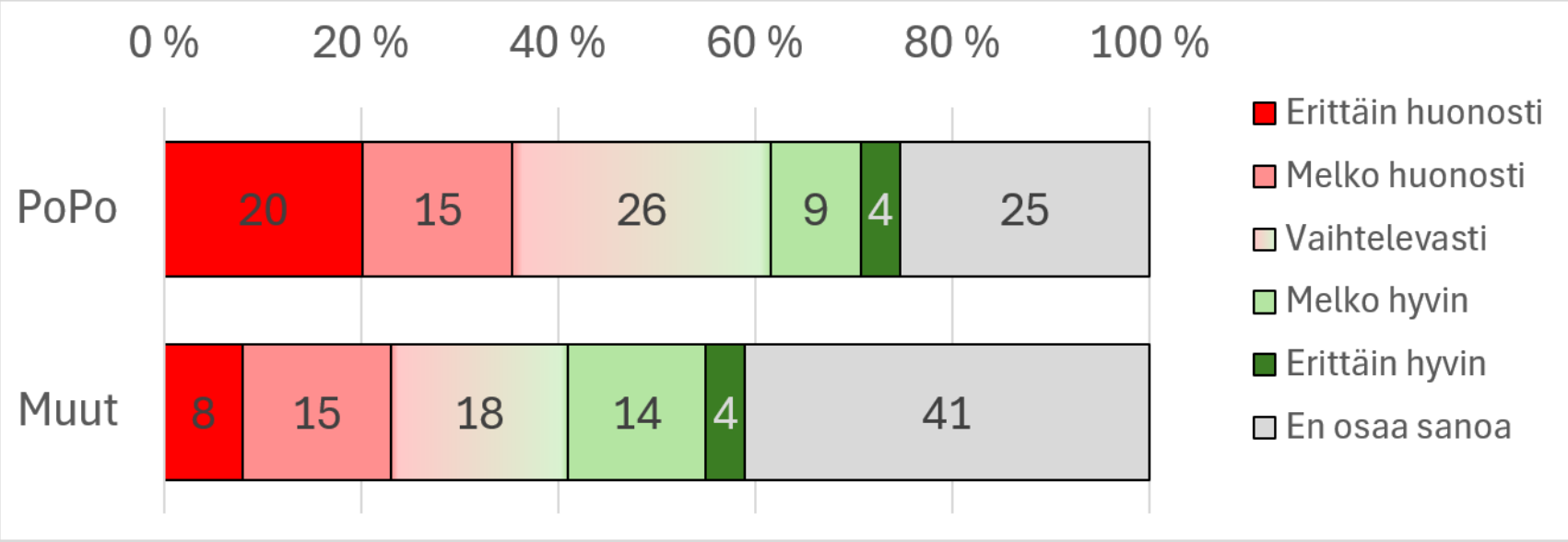
Miten arvioit seuraavien maankäyttömuotojen vaikutusta kalastoon ja kalastukseen niillä alueilla, joilla kalastat? – Kysymys kalastajille

© Luke

- Rantojen hoidossa laidunnuksella nähtiin negatiivisia vaikutuksia erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla (43 %)
- Negatiivisimmat vaikutukset arvioitiin olevan valuma-aluekuormituksella (ei kuvaa)
  - PoPo 85 %, Muut maakunnat 69 %
- Niittoon suhtauduttiin pääosin neutraalisti (30-43 %) tai positiivisesti (21-30 %)

Miten vesi- ja ranta-alueiden käyttäjät huomioidaan rantojen hoidon (laidunnuksen tai niiton) suunnittelussa ja toteutuksessa?

Esiintuodut ongelmat (avoimen kysymyksen vastaukset):

PoPo: Laidunnuksen haitat ympäristölle ja rantojen käytölle, ei osallisteta/tiedoteta, hoidon puute (umpeenkasvu)

Muut maakunnat: Hoidon puute (umpeenkasvu) hallitsevin ongelma

© Luke

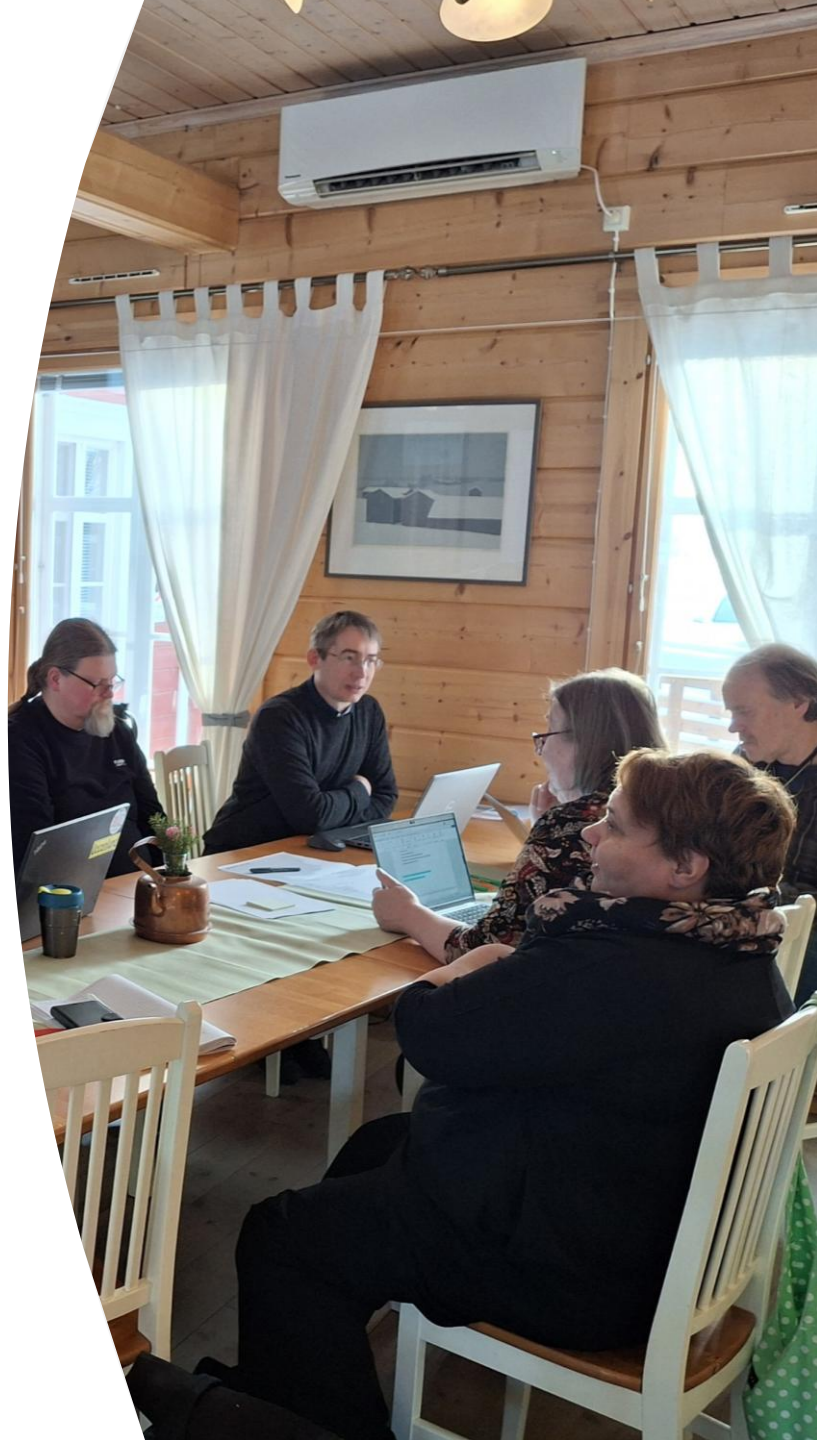
Kehittämisehdotuksia vesi- ja ranta-alueiden käyttäjien huomioimiseen rantojen hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa

- Yhteensä 109 vastausta, eniten toistuvat teemat:
- Rantojen hoidon lisääminen (32) → maiseman avoimuus, virkistyskäyttö
  - Niittoa (niittojäte pois keräten) ja pensaikkojen raivauksia toivottiin erityisesti
- Lisää viestintää ja eri käyttäjäryhmien kuulemista (27)
  - Hyvissä ajoin tietoa hoitosuunnitelmista, yleisötilaisuuksia, kyselyitä, tietoa hoitoalueista ja hoidon vaikutuksista
- Laidunnuksen rajoittaminen (20) → haittojen vähentäminen vesistöille, rantaluonnolle, virkistyskäytölle ja kalastukselle (erityisesti PoPo-alueella)
  - Laidunten rajaus kauemmas vesistöistä eniten mainittu

© Luke

Ymmärrystä ristiriitoihin - jatkoaskeleet

- Tietoa rantojen hoitoon liittyvien ristiriitojen laajuudesta, syistä ja ratkaisutavoista kartoitetaan hankkeessa eri tavoin
- Lintu vai kala –infotilaisuus 10.2.2026 Limingassa (kuva)
- Rannikkoluonnon tilaa ja käyttöä koskeva kysely 2026
- Työpajoja ja toimijoiden haastatteluja 2027
- Opintoretki muiden rannikkoalueiden toimintaan 2027
- Toimintamalli hyvistä käytännöistä 2027

Kiitokset!

